

El nou model lingüístic no resoldrà el problema

written by Jordi Badia Pujol | 29 d'octubre de 2018

El nou 'Model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya' és una defensa del bilingüisme, aquesta fal·làcia que pretén fer creure que Catalunya 'té' dues llengües i que aquesta situació s'ha de mantenir perquè ens enriqueix, ens agermana i ens allarga la vida. Tot i que el document diu que el català és 'llengua pròpia', en el fons considera que ho són tant el català com el castellà. La insistència constant a anomenar llengües 'estrangeres' totes aquelles que no són 'oficials' és una manera d'acotar el cap a la legalitat del règim del 78. Són 'estrangers' l'amazic, el mandarí o l'àrab, però el castellà no. El bilingüisme no es toca.

«Aquest és el punt de partença del nou model: eixir de l'institut sabent-se expressar en català i castellà, en castellà i català. I aquest és també el punt d'arribada»

A les primeres pàgines ja es deixa clar que l'escola s'ha acomodada a aquest objectiu i que el continuarà servint: 'Actualment, després de més de 40 anys d'aplicació d'aquest model educatiu, les noves generacions de ciutadans de Catalunya, quan acaben l'ensenyament obligatori, estan en condicions d'expressar-se, tant oralment com per escrit, en les dues llengües oficials' (p. 9). I a la pàgina següent: 'Es pot dir que l'escola, a Catalunya, ha aconseguit bilingüitzar el conjunt de la població que hi ha passat' (p. 10). Fins i tot quan es torna a proposar la immersió no és pas perquè el català acabi essent la llengua predominant en la societat, sinó simplement per 'compensar' la presència aclaparadora del castellà (p. 10). Ah, i que ningú no pateixi per la supervivència del castellà: 'El coneixement de la llengua catalana [...] no ha significat en cap cas que el coneixement

del castellà hagi disminuït' (p. 9).

Aquest, doncs, és el punt de partença del nou model: eixir de l'institut sabent-se expressar en català i castellà, en castellà i català. I aquest és també el punt d'arribada, amb uns afegits molt encomiables, per exemple, tenir coneixements més sòlids de llengües 'estrangeres' i haver adquirit sensibilitat i respecte per totes les llengües d'ús del Principat. Uns objectius justificats i vestits amb estudis seriosos i bibliografia a balquena, però que seran fum si no s'hi esmercen diners (en planificació, en formació i en sous de professionals).

La primera cosa a objectar és el propòsit fonamental: hem de voler consolidar una 'societat bilingüe'? Sembla estrany que un filòleg de formació consistent com és Josep Bargalló contribueixi a amagar la realitat: les societats bilingües no existeixen, perquè la tensió entre dues llengües en contacte sempre es resol a favor de l'una o de l'altra. Fa anys que la sociolingüística hi insisteix: si 's'actua' adequadament, la llengua feble es pot arribar a 'normalitzar' (restaurar-se com a llengua pròpia i predominant); si no 's'actua' adequadament, la forta s'imposa i fa desaparèixer la feble. Sortim al carrer, parem l'orella i de seguida deduirem si caminem cap a la normalització o cap a la substitució.

Però bé, siguem cànids i imaginem que és possible aquesta convivència equilibrada en pau i harmonia entre dues llengües. 'Les noves generacions estan en condicions d'expressar-se [...], tant oralment com per escrit, en les dues llengües oficials', diu el document. Vejam: qui pot sostenir aquesta afirmació sense enrojolar-se? Qui es pot empassar que tots els alumnes de la nostra escola s'acaben expressant tan bé en català com en castellà? Deixeu-me ésser políticament incorrecte per a proposar-vos una prova: comparem el castellà de Marta Rovira amb el català de Gabriel Rufián. Ella -que va estudiar tan sols tres hores de castellà cada setmana fins a divuit anys- sap expressar-se en castellà amb fluïdesa, ni que sigui fent

aquelles eles i aquells enllaços sonors que treuen de polleguera la Brunete; ell –que figura que va estudiar pràcticament totes les hores en català– gasta una llengua farcida d'interferències fonètiques, gramaticals i lèxico-semàntiques, impossible d'entendre si no saps castellà. Aquesta és la realitat. Més ben dit, una part de la realitat. La realitat és que nombrosos alumnes surten de l'institut sense saber parlar gairebé la llengua del país. La realitat és que si una professora diu 'pair' en una classe de tercer d'ESO hi ha alumnes que arrufen el front perquè no l'entenen. La realitat és que en moltes aules als pronoms adverbials ja els han cantat les absoltes. La realitat és que qualsevol professor que vulgui fer servir recursos d'internet (de films a programes científics divulgatius) haurà de recórrer al castellà massa sovint –i això són més hores en castellà que no consten a l'horari...

«No podem eludir fets tan greus com ara les deficiències lingüístiques de molts mestres joves Ni que la inspecció educativa s'acluca d'ulls quan un director d'institut li notifica que un professor no compleix l'obligació de fer les classes en català. Ni que a les oposicions de secundària es bandeja l'exigència d'expressar-se en català correctament...»

I ara ens arriba un 'nou model' que fa el sord a aquesta realitat. Dit d'una altra manera, sembla que per a elaborar aquest nou model no s'hagin tingut en compte els (mals) resultats del vell ni les causes d'aquests resultats. Perquè no podem eludir fets tan greus com ara les deficiències lingüístiques de molts mestres joves (els mestres que ensenyen llengua als nostres fills i néts), tal com exposava en [un article](#) la professora Mònica Barrieras. Ni que la inspecció educativa s'acluca d'ulls quan un director d'institut li notifica que un professor no compleix l'obligació de fer les classes en català. Ni que a les oposicions de secundària es bandeja l'exigència d'expressar-se en català correctament... Potser totes aquestes 'anomalies' s'havien d'haver corregit si

volíem que aquest nou model fos creïble.

Per una altra banda, el document conté paràgrafs inquietants: pel contingut, per la redacció o per totes dues coses. Hi ha un apartat titulat 'L'ús vehicular del castellà amb alumnat de llengua inicial catalana, en entorns de catalanització plena' (p. 30-31). Amb aquest títol, ja sabem que ens hi explicaran un conte de fades: que hi ha uns indrets endarrerits on els nens acaben l'ESO sense dominar el castellà i que aquest model els farà sortir de la ignorància amb més hores en castellà –i menys en català, són faves comptades– per compensar els perills de la 'catalanització plena' de l'entorn. (Conseller, no vull que m'expliqueu on hi ha 'catalanització plena' perquè sabeu que això és una invenció. Si us plau, suprimiu aquest paràgraf: és insultant. No ens masegueu més per aquesta dèria d'eixamplar la base.)

Però la més bona és que, sorprenentment, aquest apartat no se centra pas en els 'entorns de catalanització plena', com ens prometia el títol, sinó a l'inrevés: en els indrets de castellanització predominant. I és ací on diu: 'En aquesta situació [en què el castellà és molt majoritari], el castellà s'ha d'ensenyar com a llengua primera dels alumnes, ja que la portaran de casa i de l'entorn. Caldrà, però, que l'escola aprofundeixi en els registres formals de la llengua [castellana] i que sàpiga valorar la diversitat, cada cop més present al nostre país, d'aquesta llengua (especialment amb parlants que provenen de l'Amèrica llatina).' A què treuen cap, aquestes consideracions? És, simplement, un paràgraf –entaforat on no toca– per a donar peixet a la immigració sud-americana? I encara més: ja és cas que parlem de la varietat del castellà i no fem ni un trist esment dels Països Catalans ni de la necessitat d'entendre i valorar les variants geogràfiques del català. Un descuit ben significatiu.

«Ens volen fer creure que no hi ha cap llei que digui que la llengua vehicular de l'ensenyament secundari és el català. I tant, si hi és: [la llei d'educació de Catalunya](#) diu,

explícitament: 'El català, com a llengua pròpia de Catalunya, és la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge del sistema educatiu.'»

L'altre paràgraf que ens hauria de fer esbatanar els ulls és aquest (p. 13): 'Les llengües curriculars (català, castellà i estrangeres) es tracten com a llengües d'aprenentatge i com a vehiculadores de continguts durant el temps lectiu i el temps escolar d'acord amb els projectes lingüístics de cada centre.' Retinguem això: el castellà (també), llengua vehiculadora de continguts d'acord amb la decisió de cada centre. I ara pensem en una escola de l'àrea de Barcelona amb molts alumnes nascuts a la Xina, al Magrib o a l'Europa de l'Est. I pensem en un equip directiu poc sensible a la necessitat de salvar la vida del català i molt sensible a la realitat de l'entorn immediat; un equip directiu que pensa que perquè els alumnes 'estrangers' es puguin integrar fàcilment al barri els serà molt més útil el castellà que no el català. Si és la direcció que decideix com es reparteixen les hores, cap on creieu que es decantarà? Sincerament, calia escriure-ho, això?

Finalment, m'agradaria desmentir dues cantarelles que he llegit aquests dies, fins i tot dites pel conseller. La primera és que no hi ha cap llei que digui que la llengua vehicular de l'ensenyament secundari és el català. I tant, si hi és: [la llei d'educació de Catalunya](#) (títol II, art. 11) diu, explícitament: 'El català, com a llengua pròpia de Catalunya, és la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge del sistema educatiu.'

La segona tergiversació és que el Departament d'Ensenyament no té un cos d'inspectors. Tots els inspectors que visiten els nostres centres educatius són, com qualsevol mestre o professor, funcionaris dependents de la Generalitat: examinats, coordinats, avaluats i pagats pel Departament d'Ensenyament. Concretament, depenen de la Subdirecció General de la Inspecció d'Educació, que té [una pàgina web](#) on se

n'especifiquen les funcions. Per tant, no hi ha excuses: si els inspectors, fins ara, no han actuat en els casos d'incompliment de la llei és perquè el departament no ho ha volgut. És una qüestió de coratge, no pas d'impediment estructural.

«No cal fer més documents, conseller. És l'hora d'actuar»

Com a ciutadà que ha lluitat i lluita per tenir un país normal, m'agradaria veure un govern que no fa gests de cara a la galeria, sinó que malda per protegir la llengua pròpia; que actua per aturar el drama actual, concentrat a les àrees de Barcelona i Tarragona, sobretot, on milers i milers d'alumnes acaben l'escolaritat sense saber parlar català, perquè només l'han après passivament, perquè no l'han sentit ni al pati ni al menjador, perquè a classe el professor no els ha exigit que el parlessin, perquè moltes vegades fins i tot el professor (contravenint la norma que diu quina és la llengua vehicular) fa les classes en castellà.

No cal fer més documents. És l'hora d'actuar.